

BOKOMTALE

Gabriel Scott : ”Fant”

I sin egen bok ”Taterne” omtaler Thor Gotaas ”Fant” slik: Vår mest leste og mest kjente roman om ”de reisende” er utvilsomt ”Fant” fra 1928. Her ser vi tilværelsen fra fantens side. Forfatteren ser deres lyse sider, flotte naturopplevelser i skjærgården, frihet, samhold, morsomme stunder og en impulsiv hverdag. Dette kryddret med heftige bekjenskaper og temperamentsfulle personligheter, gir leseren det korrekte inntrykket at fantene var noe ganske unikt, uten at forfatteren er sentimental eller fristes til å bli lettvent romantisk. Scott lyktes i å plassere dem utenfor de fleste konvensjoner, på siden av samfunnet og med sine egne regler.

Vi får høre om fantens tenkesett, selvoppholdelsesdrift, stolthet og tilbøyelighet til å anse bøndernes gods som de reisendes potensielle eiendom. På flere måter illustrerer ”Fant” det ambivalente forholdet og de til dels uforenlige motsetninger mellom folk og fant. Det er nok å lese denne ene romanen for å forstå hvor milevidt partene stod fra hverandre mentalt. Boken veksler mellom å rose male og svartmale, mellom å forherlige og å virke lett fordømmende.

Hvordan reagerte taterne selv på å omtales av en såpass kjent romanforfatter? De hadde god grunn til å være skeptiske, men flere kjente Scott personlig og pratet jevnlig med ham. Det var ingen fiende som begikk en bok om dem, selv om forfatteren ikke spurte noen om lov. Han skrev hva han ville. Reaksjonen var blandet, men Scott var nok ikke helt på villspor i mijøskildringene. Likevel understreket samtlige at Scott ikke ante hva han skrev om. En kjent fant skrev et hissige brev til Scott straks etter utgivelsen. Han følte seg uthengt i boken. Hva visste vel forfatteren om tilværelsen om bord i fanteskøytene? Hvordan våget Scott å uttale seg om et anliggende som tross alt var fjernt fra hans verden?

Scott hadde utnyttet sitt store kjennskap til taterne. Han konstruerte noen rollefigurer og diktet, selv om han tilstrebet et nøytralt bilde så langt det lot seg gjøre om et såpass

Thor Gotaas, Foto: TEH

partisk emne. ”Fant” var en blanding av forfatterens fantasi og egne erfaringer, som antagelig harmonerer ganske bra med andre sørlendingers opplevelse av taterne.

”Fant” er dermed ingen fyllestgjørende og nøytral rapport om fantekulturen på Sørlandet i 1925. Likevel gir boken et bra inntrykk av hvordan kystbefolkningen forestilte seg fantetilværelsen.

Det er alltid til stor glede for Gabriel Scott Selskabet at Gabriel Scotts etterkommere kommer på Selskabets arrangementer. I 2011 var det professor Helge Scott som representerte Scott-familiene under Scott-dagene. Foto: TEH

Vet du at

- Anna Ubostad, tidligere fylkesbibliotekar, er ”forferdelig glad i Det gygne evangelium av Gabriel Scott”
- Ole Geir Feste er en ypperlig Gabriel Scott - formidler. Mangfoldige mennesker opplevde hans pittoreske Scott-skikkelser i 2011.
- Lars Emil Nielsen, Scott-formidleren, er sluttet med kafedriften. Nå vil han være skuepiller på heltid.
- Jostein Andreassen, kulturformidleren, har lest absolutt alle bøkene til Gabriel Scott.
- Forfatteren og filosofen Henrik Syse siterer fiskeren Markus hos Gabriel Scott i sin nye bok ”Noe å tro på”.